

КАРТОГРАФИЈА

- **Меридијани** (подневци) су замишљене полукружне линије које спајају Северни и Јужни пол. Почетни меридијан је **Гринич**. Сви меридијани су исте дужине, а укупно их има 360. Гринич (0°) са 180 меридијаном **дели Земљу на источну и западну полулопту**.
- **Паралеле** (упоредници) су замишљене кружне линије које обавијају Земљу од запада ка истоку. Почетна и највећа је **екватор 0°** (који **дели Земљу на две полулопте, северну и јужну**), а најмање паралеле су тачке Северног и Јужног пола. Укупно их има 180.
- **Географска ширина** је удаљеност неког места од екватора ка северном и јужном полу. Она може бити **северна и јужна** од 0° до 90° северне и 0° до 90° јужне географске ширине (**сгш и јгш**).
- **Географска дужина** је удаљеност неког места од Гринича ка истоку или западу. Она може бити **источна и западна** од 0° до 180° источне и 0° до 180° западне географске дужине (**игд и згд**).

- Географска ширина се чита на левом или десном оквиру карте, а географска дужина на доњем или горњем оквиру карте.
- **Географска карта** је умањени графички приказ једног дела или целе Земљине површине пренето на раван.
- **Математички елементи** карте су:
  - картографска мрежа (меридијани и паралеле)
  - размер и размерник
  - рам карте
- **Размера карте** нам показује колико су растојања из природе умањена на карти.
- **Размерник** је дуж издељена на подеоке изнад којих су вредности у метрима или километрима. Он нам служи да помоћу лењира или шестара одредимо растојање између два места на карти.
- **Географске карте се деле по размери и по садржају.**

- Географске карте се **ПРЕМА РАЗМЕРИ** деле на:
  - **крупноразмерне** (карте чија је размера до 1:200000) **топографске и планови**
  - **средњоразмерне** (карте чија је размера од 1:200000 до 1: 1000000)
  - **ситноразмерне** карте чија је размера већа од 1: 1000000.

ЗАДАТАК: Заокружи размер који је најкрупнији :

- 1:25000
- 1:300 000
- 1:3000 000

ПРЕМА САДРЖАЈУ карте се деле на:

- **општегеографске** (то су карте које садрже основне географске податке, географске карте, на пр. зидне школске – распоред копна и мора, планине, низије, реке, главне градове, државне границе...Ове карте имају више географских елемената.
- **тематске (имају тему)** имају један или два географска елемента – климатске карте, туристичке карте, политичке карте, распоред индустрије...
- Географски елементи се на картама представљају **картографским знацима, бојама и називима.**
  - **топоними** (називи географских објеката – планине, реке, котлине, државе...)
  - **картографски знаци:** - **линијски** – реке, границе, канали, путеви....)
  - **контурни** (често бојом и обликом подсећају на објекте у природи)
    - ванразмерни   (рудник, тунел, пећина, аеродром, бања, хидроелектрана, термоелектрана, насеља..)
- **Надморска висина** је вертикално растојање између нивоа Светског мора и неког места на копну, обележава се са НВ.
- **Релативна висина** је вертикално растојање између две тачке на копну. То је разлика две надморске висине.

ЗАДАТАК: Надморска висина планине Рудник у Србији је 1132м, а планине Авала 511м.

Израчунај колико износи релативна висина. _____ .

- **Депресија** је део копна чије је дно испод нивоа Светског мора (Мртво море – 423м).
- **Рељеф** се на карти приказује различитим методама:
- **метод изохипси** – изохипсе су линије које спајају места са истом надморском висином;
- **метод боја** – браон (планине), бела (вечити снег), зелена (низије). Плава боја представља воде.. **Изобате** су линије које спајају места истих дубина мора, језера, океана.
- **метод сенчења и метод шрафа.**
- **Оријентисати** се значи одредити стране света у односу на место на коме се налазимо.
- Север (N)   Југ (S)   Исток (E)   Запад (W)

